

BASIS CURSUS

Deel 4: Korte geschiedenis van de Gemeente

1. De eerste Gemeente

Naar: zie bronnen.

De geschiedenis van de wereld is ruwweg te verdelen in drie perioden:

1. antieke wereld/geschiedenis - de rijken van Egypte, Assyrië, Babylon, Perzië, Griekenland en Romeinse Rijk.
2. vroege middeleeuwen - de tijd vanaf de val van het Romeinse Rijk tot aan de ontdekking van Amerika;
3. de moderne wereld, na de ontdekking van Amerika tot op heden.

De Gemeente- of kerkgeschiedenis loopt min of meer gelijk op met deze tijdsindeling, dat wil zeggen ze is met name verbonden aan de laatste twee perioden. De kerkgeschiedenis is als volgt onder te verdelen:

1. Romeinse Rijk - vervolgingen, martelaarschap, de kerkvaders, controversies, kerstening van het Romeinse Rijk;
2. vroege middeleeuwen - groei van de macht en invloed van de pausen, de inquisitie, opkomst van de Islam en de kruistochten;
3. moderne wereld - de reformatie, opkomst van de protestantse kerken, brede circulatie van Bijbels in de volks- en landstalen, wereldwijde evangelisatie en sociale vernieuwingen.

Het belang van deze hoofdstukken

In deze hoofdstukken kunnen we niet te diep op alles ingaan maar volgen we de hoofdlijnen. Het is belangrijk de geschiedenis van de kerk (gemeente) op zijn minst op hoofdlijnen te kennen. Van het verleden, en de eventuele fouten daar gemaakt, kun je immers veel leren. Daarnaast schept het een kader waardoor we kunnen begrijpen waarom het Christendom is geworden tot wat het nu is, verklaart het de afval van de kerken e.d. en geeft het een stukje zicht op de geschiedenis van de westerse wereld. Het Christendom, met name de RK Kerk is namelijk eeuwenlang een bepalende factor geweest op religieus en politiek gebied.

Daarnaast is kennis van de geschiedenis van belang omdat het toont waartoe de anti-Christ in staat is en hoe wij Hem, door Christus Jezus, kunnen weerstaan. Wat ons machtigste wapen is in deze strijd!

De eerste Gemeente

De Christelijke kerk of gemeente is in drie groepen te onderscheiden. De kerkelijke organisaties zijn pas ontstaan honderden jaren nádat de Gemeente van Christus ontstond. Dit zullen we in het tweede deel van dit hoofdstuk zien. We spreken daarom ook bij voorkeur over de 'Gemeente'. De meest bekende stromingen, waaruit de meeste kerken zijn ontstaan, zijn:

1. Rooms Katholieke Kerk - de grootste en oudste "georganiseerde kerk";
2. Grieks-Katholieke en/of Oosters Orthodoxe Kerken - afscheiding van de RKK;
3. De Protestantse kerken - afscheiding van de RKK. Evangelische en doperse (ana-baptisten e.d.) kerken en gemeenten worden hier ook vaak onder geschaard, maar dat is ten onrechte. Hierover later meer.

In dit gedeelte gaan we naar de vroege Christelijke gemeente kijken, haar ontstaan is onlosmakelijk verbonden met het Romeinse Rijk. Het Romeinse Rijk telde op haar hoogtepunt ca. 120.000.000 inwoners. Een onmetelijk groot wereldrijk. Van Noord-Europa tot in Afrika, van de Atlantische Oceaan tot aan de Eufraat.. De Keizers, met hun enorme leger, achtten zich onoverwinnelijk.

Het was in deze tijd dat Jezus van Nazareth, een Jood, geboren werd en het was zijn boodschap, zijn Evangelie, die de wereld tot op de dag van vandaag zou veranderen. Na de dood en opstanding van Jezus -waarna Hij naar de Hemel opgevaren is- ontstond de eerste "Christelijke Gemeente": een

groep mensen die bijeen kwam om te bidden, samen het Avondmaal te vieren en God groot te maken in gebed en lofprijs.

Deze eerste gemeente(n) kwamen op een zeer eenvoudige wijze samen. De dag van bijeenkomen was de éérste dag van de week - gerekend naar de Joodse dagen van de week, met andere woorden de zondag. Op de sabbat was het voor de Jood namelijk niet toegestaan om te reizen of elkaar op te zoeken. Alleen de gang naar de Tempel en/of de synagoge was toegestaan. Dit betekende praktisch, wilde men de Joodse wet niet schenden en hierdoor in problemen komen met de religieuze leiders, dat men niet kon samenkomen op de sabbat, de rustdag. In eerste instantie namelijk hielden de gelovige Christen-Joden zich namelijk net als andere religieuze joden aan de Joodse wetten en regels. In de handleidingen lezen we dat de heidenen die zich tot het Christendom bekeerden deze verplichting niet opgelegd kregen door de leiders van de eerste Christelijke gemeente.

De éérste gemeente bevond zich te Jeruzalem en telde snel meer dan 7.000 leden. De gemeente werd geleid door de Apostelen en tevens waren er 7 door hen aangestelde diakenen. Vanaf het begin had de Gemeente het moeilijk, ze werd in eerste instantie door de Romeinen gezien als een 'Joodse sekte' - waarvan er meerdere waren - en door de Romeinen min-of-meer met rust gelaten. De Joodse religieuze leiders vervolgden de Christenen echter zwaar. Eén van hen was de farizeër en schriftgeleerde Saulus. Hij bekeerde zich (later) tot het Christendom en werd een belangrijke evangelist en leraar. Hij stichtte, samen met zijn mede-arbeiders, vele gemeenten in met name Klein Azië en Griekenland. Daarnaast ontstonden er veel gemeenten elders in het Romeinse Rijk door de door de Joden geïnitieerde vervolgingen. Zo was er in Babylon een gemeente. Petrus bevond zich daar tijdens het schrijven van zijn zendbrieven, samen met de Evangelie-schrijver Marcus.

De belangrijkste leiders in deze vroege Christelijke Gemeente waren Petrus, Johannes en Jakobus (de broer van Jezus). Ook Paulus erkende hen als de leiders van de Christelijke Gemeente.

Romeinse Keizers

De éérste keizer die de Christenen zeer wreed vervolgde was Nero. Hij liet Paulus executeren en liet ook vele andere Christenen om het leven brengen, op wrede wijze. Keizer Domitianus (81-96 n.Chr) vervolgde eveneens de Christenen. Hij liet Johannes verbannen naar Patmos. De keizers volgden elkaar snel op. De meesten van hen vervolgden de Christenen, er waren er enkele die de Christenen tolereerden en sommige van hen waren zelfs vriendelijk tegenover de Christenen. De bekendste van hen is wel Constantijn (306-337) die zelf Christen werd. Zijn opvolger Julianus herstelde echter het heidendom weer. Een minder bekende, maar voor het Christendom als georganiseerde godsdienst (met name dus de RK Kerk die daarmee begon te ontstaan) belangrijkste Romeinse keizer was Theodosius die het Christendom tot de staatsgodsdienst uitriep.

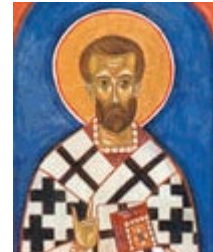

Ten onrechte wordt vaak beweerd dat Constantijn "de sabbat naar de zondag verplaatste". Zoals we eerder zagen waren de eerste Christenen al gewend op de zondag bijeen te komen. Justinus (100-167, afb. links), een van de vroege kerkvaders beschreef de manier van samenkomen -al 200 jaar daarvoor dus- als volgt: "Op **Zondag** wordt een bijeenkomst gehouden door allen die leven in de steden en de dorpen, waarbij gelezen wordt uit de Evangelieën en de profeten zolang als mogelijk is. Na de lezing wordt door de voorzitter [...] aan het slot van de bijeenkomst staat iedereen op voor gezamenlijk gebed. Na het gebed delen we brood en wijn en dankgebed waarop de gehele samenkomst antwoord met 'Amen'. [...] er wordt gecollecteerd voor de behoeftige". Hier zien we dus bevestigd dat de Gemeente op de zondagen samenkomt, bij elke samenkomst het avondmaal viert en er gecollecteerd wordt ten behoeve van de diakonie. Tevens zien we dat er geen sprake is (nog) van een priester- of predikant die de gemeente leidt of voorgaat. Dit verschijnsel zien we pas veel later optreden, wanneer de Gemeente tot kerkelijke organisatie is verworden.

De (vroeg) Kerkvaders

De eerste "kerkvaders" waren leerlingen van de Apostelen. Bekende namen in dit verband zijn Polycarpus, Ignatius en Papias: leerlingen (ook wel "discipelen") van Johannes. Zij waren opzieners (ook wel vertaald als 'bisschop') in respectievelijk Smyrna, IraneusAntiochië en Hierapolis.

Van Papias wordt aangenomen dat hij daarnaast ook Fillipus heeft gekend, omdat uit de overleveringen bekend is dat hij in deze plaats is gestorven. Ook Paulus en zijn medewerkers stelden in de diverse nieuw gestichte gemeenten opzieners aan. Justinus, eerder genoemd, en Iraneus (130-200), een leerling van Polycarpus en Papias. Hij werd opziener of bisschop van Lyon. Bekend als schrijver van diverse boeken tegen de gnostici (afbeelding rechts). Andere bekende 'vroeg kerkvaders' waren Oreginus, vooral bekend als de grootste Christelijk geleerde van zijn tijd en schrijver van vele geschriften.

Een andere belangrijke vroeg kerkvader was Tertullianus - Romeins advocaat die pas op latere leeftijd tot geloof kwam - en tot slot noemen we nog Eusebius (264-340, afb. links). Hij had een grote invloed op Constantijn en stond bekend als de 'vader van de kerkgeschiedenis'.

Veel van deze 'kerkvaders' uit de eerste twee eeuwen kenden de Apostelen -waren een leerling geweest van hen of leerling van de discipelen van de Apostelen. Ze kenden de Evangeliën, de brieven van Petrus, Johannes en Paulus. In woord en geschrift was het Evangelie betrouwbaar vastgelegd en bevestigd door vele ooggetuigen. Het feit dat bijvoorbeeld een **vooraanstaand Romeins advocaat als Tertullianus** tot geloof kwam is in dit opzicht veelzeggend; als geleerd man met een onderzoekende geest (advocaat) zal hij niet zomaar iets achterna gelopen zijn! De "zaak was zeker en vast".

In die eerste eeuwen zijn door diverse Keizers naar schatting meer dan 2 miljoen (!) Christenen in Rome om het leven gebracht. Christen worden was een keuze die je daarom niet lichtzinnig maakte! Het gevolg kon namelijk zijn dat je werd gekruisigd (Jakobus, de broer van Jezus werd volgens sommige bronnen ook gekruisigd, maar Flavius Josephus schrijft dat hij in opdracht van de hogepriester werd gestenigd), voor de leeuwen werd geworpen, gespietst, in de kerker werd geworpen, etc., etc.. Ook van deze eerste kerkvaders werden een aantal op verschrikkelijke wijze om het leven gebracht. Hun enige 'fout' was dat zij geloofden in de Here Jezus. Ondanks deze hevige vervolgingen groeide de Gemeente, tegen alle verdrukking in.

De laatste 'vroeg kerkvader' die we nog noemen is Augustinus (354-430). Deze 'kerkvader' was één van de grondleggers van de RK theologie van de middeleeuwen. Opziener/bischop in Hippo, Noord Afrika. Eigenlijk kunnen we hem qua opvattingen en tijd waarin hij leefde niet meer rekenen tot de vroeg Christelijke Gemeente. We noemen hem hier omdat veel Reformatoren terug grepen op zijn werk en binnen de protestantse kringen hij wordt gezien als een belangrijk kerkvader. Zijn opvattingen echter komen niet overeen met het belijden van de vroeg Gemeente en haar leiders, bijvoorbeeld zijn opvattingen over de vervulling van het Duizendjarig Rijk "aan de kerk"..

Tot ca. de bekering van Constantijn was de Gemeente van Jezus Christus vrij van inmenging van de staat. Het heidendom was niet- of nauwelijks doorgedrongen binnen de Gemeente. Dat veranderde met Constantijn en de (eerste) concilies.

2. De Gemeente wordt "de Kerk"

De staatsreligie

Keizer Constantijn (306-337) vaardigde toen hij Christen werd een edict uit, waarmee het recht op godsdienstvrijheid werd vastgelegd. Daarnaast eigende Constantijn -als politiek heerser- zich de rol van leider binnen de Gemeente (kerk) toe, hoewel niet formeel. In andere delen van het Romeinse Rijk was al eerder het Christendom gelegaliseerd met als gevolg dat ook daar politieke leiders invloed kregen binnen de kerken, zoals bijvoorbeeld in Engeland.

Keizer Theodosius (378-398) ging nog verder dan Constantijn: hij maakte het Christendom de staatsgodsdienst. Tevens werd lidmaatschap van de kerk verplicht gesteld. Deze gedwongen 'beking' van alle inwoners van het Romeinse Rijk was de grootste historische fout die hij had kunnen maken - dat is: voor de Gemeente als organisme.

Door het gedwongen lidmaatschap en deelname aan de 'gemeente' (nu moeten we spreken over de Kerk aangezien het vanaf dat punt een organisatie is geworden) stroomden de plaatselijke gemeenten (de kerk) vol met onbekeerde, ongelovige, mensen. Zij geloofden niet in Christus Jezus als Redder en Verlosser. Zij kenden de Bijbel niet. Toch werden zij (verplicht!) binnengelaten in de kerken en lidmaat van de kerk, omdat dit een eis van de staat was. Daarmee had de wereld feitelijk de gemeente alsnog overwonnen. De Gemeente was opgegaan in het grote lichaam van de staatsgodsdienst, een religieus systeem dat bestond uit gelovigen, ongelovigen en aanhangers van diverse heidense godsdiensten en riten: de "kerk".

De wereld was binnengekomen in de gemeente en de gemeente werd van een organisme een godsdienstige organisatie met de Keizer als het hoofd er van. Constantijn zag zichzelf al als leider van de Kerk. Nu was de kerk onder leiding en toezicht van de staat gekomen. De politiek leider -de Keizer- was óók de geestelijk leider. Daarnaast werd vanuit dit staats-christendom een ieder die niet wilde gehoorzamen aan de opdracht om "Christen" te worden hard vervolgd. Bloedige vervolgingen braken uit, heidense tempels werden met de grond gelijk gemaakt. De vervolgte werd de vervolger. Wel dienen we hier nogmaals te benadrukken dat dit dus **niets te maken had met het oorspronkelijke Christendom of de Boodschap van het Evangelie!** Het was de staat die feitelijk de gemeente tot kerk had omgevormd en daar de macht had overgenomen. Overigens lieten niet alle gemeenten deze inmenging van de staat met hun geloofsleven toe. Overal in Europa, en daar buiten, bleven er groepen -meestal in het geheim- Christenen samenkomen volgens het oude 'model'. Later meer hier over. Daarnaast zullen er ook dorpen, nederzettingen en dergelijke zijn geweest waar een ieder reeds tot de plaatselijke Gemeente behoorde. Daar veranderde, vooralsnog, niets en kon de Gemeente in leer en leven nog geruime tijd zuiver en Bijbels blijven.

De kerk van de 4e en 5e eeuw werd een instituut; een instituut waarin macht, aanzien, politiek en zelfs militaire belangen een rol speelden. De kerk was daarmee van natuur veranderd. Het was, ten opzicht van de Gemeente van de eerste drie eeuwen, daarmee een compleet verschillende gemeenschap geworden. Een ambitieus instituut, dat zocht en streefde naar macht. In nog géén honderd jaar tijd was de Gemeente daarmee verworden tot een menselijke organisatie met menselijke doelstellingen. De eredienst, eerst een toonbeeld van eenvoud, veranderde naar een ceremonie met veel uiterlijk vertoon - vergelijkbaar met de ceremonies van de heidense godsdiensten. Het lezen van de Schriften, gezamenlijk gebed en inzameling voor de behoeftige werd vervangen door een viering van de mis -met veel heidense invloeden en overeenkomsten- in plaats van het avondmaal en de geldelijke middelen die werden ingezameld waren niet meer bedoeld voor de behoeftige maar voor de instandhouding van het instituut (gebouwen, salarissen, etc). Niet verwonderlijk als we (eerder) constateren dat binnen de kerk veel mensen waren die zo vanuit het heidendom overstapten naar het Christendom, doordat het de staatsgodsdienst was geworden.

Heidense gebruiken

Ook veel van de heidense gebruiken werden klakkeloos overgenomen. Daaronder het 'priesterschap' en het celibaat, ingevoerd door Leo I (440-461) maar ook de 'kinderdoop' was een heidens inwijdings-ritueel dat werd overgenomen door de kerk:

"Bij Grieken en Romeinen moesten ook de pasgeboren kinderen de heilige reiniging ondergaan, bij welke gelegenheid zij tevens onder de bescherming van eenige godheid geplaatst werden". (Lenoir)

Uit het boek "terug naar de bron" van Cor Sinnema:

"In het begin van de derde eeuw is er voor het eerst iets te lezen over de kinderdoop (bij Origenes) en bestaat de praktijk van de kinderdoop (afwassing van de erfzonde en redmiddel voor de hemel). En zeker sinds het christendom staatskerk was geworden werd de kinderdoop een volksgebruik.

Logischerwijs ontstonden er hierdoor veel conflicten over de leer van de kerk. Er vormden zich veel sekten en stromingen binnen deze kerk: gnostici, arianisme, nestorianen, manicheïsme, etc. Om de eenheid te bewaren werden er 'concilies' uitgeroepen waarop de bisschoppen vergaderden over de te volgen lijn in leer en leven. Deze concilies hadden echter vaak het vooropgezette doel om de tegenstander van de -op dat moment- machtigste leider(s) de mond te snoeren.

De eerste paus

Het woord 'pauz' betekent 'vader' (papa). In de westerse kerken werd dit woord éérst gebruikt voor de opzieners of bisschoppen binnen de gemeenten. Een vorm van respectvol aanspreken van de oudsten (die vaak ook letterlijk oudsten waren). Rond het jaar 500 werd het woord meer en meer exclusief gebruikt voor de bisschop van de gemeente te Rome.

De RK Kerk hanteert in haar lijst van "Pausen" de namen van alle voorgangers en opzieners die de gemeente van Rome heeft gekend, ook die uit de eerste eeuwen. Echter, de eerste 500 jaar van de gemeentelijke geschiedenis was de opziener van de Gemeente van Rome absoluut niet een paus in de huidige betekenis (d.i. de leider van de kerk). Veel van deze vroege opzieners of bisschoppen kennen we, waaronder: Linus (67-79), Cletus (79-91), Clemens (91-100) - die nog een brief schreef an de gemeente van Corinthe namens de Gemeente van Rome. In deze brief bijvoorbeeld is er geen sprake van (een toon van) 'pauzelijk gezag'.

Rond het jaar tweehonderd begonnen de bisschoppen onderling strijd te krijgen; over bijvoorbeeld de datum van Pasen (verplaatsing van de viering naar een andere datum). Victor I van Rome (190-202) dreigde andere bisschoppen met excommunicatie wanneer zij niet megingen in zijn opvattingen, een signaal dat in Rome de gedachte begon te heersen dat de Gemeente van Rome superieur was aan andere gemeenten, vooralsnog kregen ze geen voet aan de grond.

Polycratus -Bisschop van Efeze- en Iraneus verzetten zich tegen deze pogingen vanuit Rome om invloed te winnen binnen de gemeenten en liet weten niet onder de indruk te zijn van de dreigementen met uitsluiting, hij wees op de onafhankelijkheid van de gemeenten en hun opzieners. Toch bleven diverse bisschoppen in Rome pogingen ondernemen om binnen andere gemeenten -tot in Noord Afrika toe- invloed uit te oefenen. Men bemoeide zich bijvoorbeeld met de dooppraktijk van andere gemeenten en probeerde zich op te stellen als "universeel bisschop". De gedachte die in de gemeente in Rome postgevat had was namelijk dat zoals Rome de politieke hoofdstad was, Rome ook de 'geestelijke hoofdstad' moest zijn.

Het eerste concilie van Nicea -voorgezeten door Constantijn en ook door hem uitgeroepen- in 325 n.Chr. maakt duidelijk dat Rome nog steeds niet de leidende gemeente was. Nog geen twintig jaar later echter, tijdens het volgende concilie van 343, werd het gezag van de Roomse Bisschop min of meer een feit. Opvallend is dat dit een concilie was waarbij alleen de 'westerse' gemeenten vertegenwoordigd waren, dat wil zeggen de gemeenten gelegen in het westelijke deel van het Romeinse Rijk.

Aan het einde van de 4e eeuw was "de macht" verdeeld over 5 'patriarchen': de bisschoppen van Rome, Constantinopel, Antiochië, Jeruzalem en Alexandrië. Zij hadden alle vijf gelijke macht of invloed binnen de kerkelijke organisatie en bestuurden elk hun eigen (kerkelijke) provincie. We zien daarmee al een vorm van organisatie aanwezig welke de eerste gemeenten niet kenden.

Nadat het Romeinse rijk uiteenviel (395 n.Chr) veranderde de structuur langzamerhand verder. Sirius - patriarch van Rome en belust op macht - streefde naar de alleenheerschappij over alle gemeenten en bisschoppen. In die periode viel het Romeinse Rijk uiteen. Hiermee werd zijn streven om het Oostelijke deel van het Rijk te overheersen, in kerkelijke zin uiteraard, verhinderd. De patriarchen van Jeruzalem, Antiochië en Alexandrië erkenden de patriarch van Constantinopel als hun leider.

Het Romeinse Rijk, het westelijke deel, desintegreerde steeds verder. In 476 werd het onder de voet gelopen door de Ghoten en later werd het een Byzantijnse provincie. In deze periode (590-604) was Gregory I bisschop van Rome en hij wordt over het algemeen als de éérste paus gezien. In Europa heerste politieke anarchie. Hij slaagde er in de complete controle te krijgen over de kerk in Italië, Spanje, Gallië en Engeland. Hij was een onvermoeibaar strijder tegen allerlei uitwassen in de kerk. Hij zorgde er voor dat overal onwaardige bisschoppen uit hun functie werden ontheven en had tevens grote invloed in het Oosten. Desondanks claimde hijzelf niet de titel van paus of 'universeel bisschop'. Deze titel werd geclaimd door de patriarch van Constantinopel en Gregory I verwierp dit gedrag als zijnde onheilig en een bisschop onwaardig. Tevens stond hij niet toe dat anderen hem zelf zo betitelden. Hij stond bekend als een goed man, een van de beste bisschoppen van de kerk in die tijd, opkomend voor de onderdrukten en armen en 'ongeremd in zijn goedgeefscheid'. Halley schrijft: "Als alle Pausen zich zo hadden gedragen, hoe anders had de wereld gedacht over de Paus en de kerk".

Al snel echter veranderden de zaken; de pausen werden heersers, zelfs met een eigen leger. Koningen die door hen op de troon werden geholpen en daarom hen trouw waren, zoals de koning van de Franken (die Noord Frankrijk en het westelijk deel van Duitsland overheersten). Dit ging zelfs zover dat Stephen II (regerend vorst van de Franken van 752-757) voor de Paus een groot deel van Italië confisqueerde. Centraal Italië was vanaf dat moment tot aan 1870 in eigendom en onder bestuur van de paus, de bisschop of opziener van de kerk van Rome... In 1870 veranderde dit, maar de fascistische, door de paus gesteunde, dictator Mussolini zorgde er voor de de paus weer een eigen, zij het bescheiden, aards 'koninkrijk' kreeg: Vaticaanstad.

Het gaat te ver om dit hier verder allemaal in detail te beschrijven. Duidelijk is dat de bisschoppen van Rome mede door de steun van de Keizers van het Romeinse Rijk en later door de steun van andere Koningen en heersers, vaak door henzelf 'in het zadel geholpen' of gesteund, grote macht hadden. De orde van de Jezuïeten speelde hierin een zeer grote rol, alsmede de door hen gerunde inquisitie. De (indirecte) macht van het pausdom was niet alleen in centraal Italië merkbaar maar over grote delen van de wereld, tot in Amerika (via de Spaanse legers). Daarmee was de kerk van Rome volgens velen feitelijk -gezien invloed en macht- de voortzetting van het Romeinse Rijk. Met niet alleen geestelijke maar ook enorme politieke invloed en grote rijkdommen. Ook met ontzettend veel bloed aan haar handen. Het is dit verworden en corrupte systeem, de 'kerk', die de Gemeente van Christus een ontzettend slechte naam heeft bezorgd, haar te schande heeft gemaakt alsmede haar boodschap én.. deze zelfde gemeente ook zwaar vervolgd en onderdrukt heeft tot op de dag van vandaag.

Vervolg van de Gemeente

Door de hele geschiedenis heen is er sprake van opwekkingen en bewegingen die duidelijk maken dat de Gemeente, in haar oorspronkelijke vorm, nog steeds aanwezig was. Net als in de tijd van de Romeinse keizers was het een smeulend vuurtje, dat soms fel begon te branden. Bekend zijn bijvoorbeeld de ana-baptisten (= "vroeg baptisten"). Door de hele kerkgeschiedenis heen zien we hen 'opduiken'. Belangrijk kenmerk is hun doop (volwassen doop, na wedergeboorte). Ze werden bloedig vervolgd door de RK Kerk. Meestal vonden ze de dood op de brandstapel.

Andere bekende groepen waren de Albigenzen (of Katharen) en de Waldenzen. De Albigenzen vond men voornamelijk in Noord-Frankrijk, Spanje en Noord-Italië. Rond 1167 kon naar schatting de meerderheid van de bevolking van Zuid-Frankrijk tot hen gerekend worden.

Kenmerkend was dat zij de paus niet erkenden, evenals het onderscheid tussen leken en priesters en hoge morele standaarden nastreefden. Rond 1200 waren zij ook talrijk in Noord-Italië. Paus Innocent III verordeneerde daarom in 1208 een "kruistocht" tegen hen. Deelname aan een kruistocht was profijtelijk: de deelnemer werd door de paus gevrijwaard van het vagevuur en men kon ongehinderd plunderen (rijkdom vergaren)!!

De "kruisvaarders" trokken van stad naar stad en vermoorden de inwoners, zonder aanzien des persoons, inclusief ouden van dagen, vrouwen en kinderen. In 1229 werd de inquisitie ingesteld. Van de Albigenzen was nauwelijks nog iemand over. Een slachting (genocide) die zijn weerga niet kende, complete gebieden waren ontvolkt. In dezelfde regio kende men ook de 'Waldenzen', aanhangers van de rijke koopman Waldo uit Lyon, die zijn bezittingen en geld schonk aan de armen en rondreizend prediker werd. Hij onderwees de Bijbel als enig gezaghebbend in leer en leven en kreeg grote aanhang. Ze werden zwaar vervolgd. Toch zijn er desondanks in Italië nog steeds 'Waldenzen' te vinden, ze zijn tegenwoordig zelfs een van de grootste protestantse groepen in Italië.

Het gevolg van het wangedrag van ondermeer Innocent III en andere pausen was dat de Fransen in opstand kwamen tegen de overheersing in Rome. In plaats van het juk van Rome van zich af te werpen, werd het pauselijke centrum van de macht in Rome overgebracht naar Avignon - waar de paus niet meer werd dan een marionet van het Franse Koningshuis. Deze situatie duurde 70 jaar. Eén van deze pausen, Johannes XXII (1316-1334), was de rijkste man in Europa. Het was de meest decadente periode van het pausdom; verkrachting, moord, overspel en enorme belastingen ten gunste van de persoonlijke rijkdom van de paus. In sommige parochies verplichtten de mannen in de parochie de priesters er een concubine op na te houden zodat "ze tenminste van onze vrouwen afblijven". Hoewel het eenvoudig(er) en "smeuïger" is alleen maar een lange lijst van slechte pausen op te sommen waren er ook wel degelijk uitzonderingen. Eén van hen was Pius II, paus van 1458-1464. Van hem wordt gezegd dat hij 'een smetteloos en onberispelijk paus' was. Helaas waren het deze uitzonderingen die de regel bevestigden. De inquisitie draaide toen inmiddels op volle kracht. Overall in Europa werden "tegenstanders" van de RK Kerk op de brandstapel gezet, gemarteld en vervolgd.

Het pausdom kwam aan de macht door mee te liften op de macht van de Romeinse Keizers en met een "geur van Christendom". Het hield stand door brute vervolgingen van tegenstanders, bedrog, allianties met wereldlijke heersers, militaire macht. Het was in staat zich extreem te verrijken door kerkelijke belastingen te heffen, het bezit (en de opbrengst van) grote landgoederen, etc. etc.

De Bijbel

Om hun macht en rijkdom te handhaven gingen de pausen zover dat ze zonder blikken of blozen anderen de dood injoegen. Ook namen ze andere maatregelen: het in bezit hebben en/of lezen van de Bijbel werd verboden. De inwoners van de Bohemen, die al vroeg een eigen vertaling ter beschikking hadden, werd op straffe van de dood verboden een Bijbel in bezit te hebben door paus Hildebrand. Eerdergenoemde Innocent III verbood het lezen van de Bijbel in de eigen volkstaal. Gregorius IX verbood het bezit van de Bijbel aan arbeiders en handwerkslieden. Hij vervolgde degenen die de Bijbel vertaalden. Wanneer Bijbels in de volks- of landstalen werden gevonden werden ze verbrand en de bezitters er van werden op de brandstapel gebracht door de inquisitie. De opsomming kan verder doorgaan, maar het beeld is duidelijk. De Bijbel, de grondslag van het Christelijke geloof, was klaarblijkelijk een bedreiging voor het pausdom. Men ging zover dat het Woord van God daarom verboden werd! Men vergoot onschuldig bloed! De Bijbel is dan ook, tot op heden, in de meeste "RK landen" een "gesloten boek".

Zegt dit alles niet meer dan voldoende over het systeem, dat "kerk" genoemd wordt? Dit bloedvergieten bleef doorgaan tot dat de Reformatie kwam - hoewel getracht werd ook deze in bloed te smoren. Vast staat dat alleen al onder de Albigenzen en de Waldenzen honderden duizenden mensen werden vermoord. Door de eeuwen heen heeft de RK Kerk naar alle waarschijnlijkheid ettelijke miljoenen mensen, direct of indirect, de dood ingejaagd. Vaak horen we als excuus dat het "de tijdsgeest" was waarin en waarnaar werd gehandeld en dat we de pausen en de (RK) kerk dit niet kunne verwijten. Maar, wie had de tijdsgeest zo gemaakt? Wie was er verantwoordelijk hiervoor?

Wie waren meer dan 1000 jaren de heersers in de periode die we nu aanduiden als "de donkere middeleeuwen"? De kerk en haar leiders, de opeenvolgende pausen!

Er is géén excuus!

Als de opeenvolgende pausen de Bijbel niet hadden verduisterd, en als zij geleefd hadden naar het Woord van God, naar het Evangelie van Christus Jezus - had de wereld er dan niet totaal anders uitgezien?! Zij hebben niet in de geest van Christus gehandeld en er niet naar geleefd maar naar de geest van de duisternis. Vervolging, moord, bedriegen, macht zoeken, het Woord van God verbieden en heersen over de mensen en hen uitzuigen voor het eigen gewin is de geest van de anti-Christ! Of dit nu gebeurt onder de vlag van "Christendom" of niet, het heeft er in de verste verte niet ook maar iets mee te maken. Dit systeem, de "kerk van Rome", het instituut waarvan de paus de "geestelijk leider" is, ís géén Christendom. Het heeft niets, maar dan ook helemaal niets te maken met het Evangelie van Redding en Verlossing!

Als antwoord op deze lange periode van "Godsverduistering" kwam de Reformatie.

3. Opwekkingen en Reformatie

Zoals we eerder konden zien bleef, naast het "kerkelijke instituut" er altijd een 'onderstroom' van gemeenten bestaan, gelovigen die eenvoudigweg de Schriften met elkaar bestudeerden en het 'gezag' van Rome niet erkenden. Daarnaast waren er, of wellicht daardoor, af en toe grote opwekkingen - denk aan de Waldenzen, de Katharen, etc. Het smeulende vuur werd (daardoor) af en toe een "uitslaande brand" die echter door de RK kerk hardhandig gesmoord werd. Bekend is bijvoorbeeld dat in of rond 1100-1200 er in Engeland ana-baptisten, weliswaar vogelvrij verklaard, rondzwierven die gevlucht waren uit Frankrijk. Ze werden niet beschermd door het Engelse rechtstelsel maar ook niet vervolgd. Eerder, rond 1035, verwierp in Frankrijk ene bisschop Bruno (e.a.) het gezag van de RK Kerk en uit teruggevonden stukken bleek dat "zijn" leer, waarin de Bijbel als enig gezaghebbend werd gezien, wijd verbreid was in Frankrijk, Duitsland, Italië en Engeland. Zie hiervoor ook het gedeelte (onder "Geschiedenis") over de doop.

In Engeland zien we de "lollards" verschijnen, mensen die tot geloof waren gekomen als gevolg van de prediking van John Wyclif (1324-1384). Wycliffe werd vooral bekend vanwege het feit dat hij de Bijbel in het Engels vertaalde (op basis van de Latijnse Vulgata van Jerome, afb. links, die weer gedeeltelijk gebaseerd was op de oorspronkelijke Latijnse Bijbelvertaling, met uitzondering van het Oude Testament, dat grotendeels vertaald was uit het Hebreeuws).

De Wycliffe Bijbel kende geen grote verspreiding aangezien de boekdrukkunst nog niet uitgevonden was. Toch wordt zijn werk, dat hij met de dood moest bekopen, gezien als baanbrekend en als "voorbode van de Reformatie". Een leerling van Wyclif, Johannes Huss (1369-1415) - rector van de Universiteit van Praag - was een prediker die de Bijbel boven de menselijke dogma's en instellingen stelde en hij verwierp openlijk het pauselijke gezag. Grote delen van de bevolking van de Bohemen kwamen tot geloof door zijn prediking. Hij moest zijn geloof in de Here Jezus met de dood betalen en stierf op de brandstapel. Ook zijn volgelingen werden -middels een kruistocht uitgevaardigd door de paus- nagenoeg allemaal om het leven gebracht. Een walgelijke slachting van onschuldige burgers.

In Nederland, Duitsland en Zwitserland was het ana-baptisme sterk vertegenwoordigd. Maar door de eeuwen heen, onder verschillende namen, treffen we ze door heel Europa aan. Opwekkingen waarbij mensen zich (volwassen) lieten dopen waren naar aangenomen wordt over het algemeen het gevolg van de prediking van veelal onbekende (leken)predikers.

In de begindagen van de Reformatie was het ana-baptisme wederom sterk in opkomst. Halley schrijft dat dit "de vrucht was van het onderwijs van voorgaande generaties". Klaarblijkelijk werd van generatie op generatie de gezonde, Bijbelse, leer overgebracht. Ze worden beschreven als anti-klerikaal, toegewijd aan de Heilige Schrift en -over het algemeen- rustige en gezagsgetrouwe mensen. Het kan bijna niet anders dan dat zij generaties lang in het geheim samenkwamen. Het moeten dan ook veelal geleterde mensen zijn geweest die beschikten over (delen van) de Bijbel. Een verklaring, tevens, waarom in tijden van relatieve vrijheid er zo snel Bijbels in de landstalen beschikbaar kwamen.

Vooral in Nederland was, zoals eerder opgemerkt, het ana-baptisme sterk vertegenwoordigd. Zij werden hier echter bitter en zwaar vervolgd, waardoor er hier weinig van deze beweging overbleef. In eerste instantie door de RK kerk en de overheid (onder invloed van de RK kerk), maar later werden zij tevens door de protestantse kerken en overheden vervolgd. We kunnen hen daarom ook niet zondermeer rekenen tot de protestantse kerken, met name in Nederland aangezien 'protestants' hier in de volksmond veelal uitgelegd wordt als de "reformatorische"(kerken van de Reformatie) stroming. De ana-baptisten zijn hier immers niet uit voortgekomen maar bestonden daarvoor al, werden zelfs door sommige van de Reformatoren en hun aanhangers vervolgd. Volgens diverse onderzoekers is hun oorsprong zelfs te herleiden op de eerste Christelijke gemeenten (zie hierboven en eerdere hoofdstukken). Hun (eigen) geschiedenis is slechts mondjesmaat beschreven en we komen ze voornamelijk tegen in de geschiedschrijving van de tegenstanders: de RK kerk en de protestantse kerken. Dit maakt dat de geschiedschrijving over deze groepen zeer minimaal is én veelal negatief

aangezien hun tegenstanders hen veroordeelden als zijnde "kettters". De incidenten en uitwassen worden uiteraard beschreven, maar verder niet bijzonder veel. Daar komt bij dat er weinig interesse in de geschiedenis van deze groeperingen is - mede omdat hun maatschappelijke invloed (politiek) nihil was.

Sommige evangelicale schrijvers willen ons doen geloven dat de "evangelische beweging" terug te voeren is op deze eerste opwekkingsbewegingen, ana-baptisten e.d. maar het is de vraag of dat zo gesteld kan worden. Er zijn veel overeenkomsten in opvattingen maar er zijn bij veel evangelische stromingen ook nogal wat overeenkomsten met het protestantisme. Bij de zich evangelisch noemende charismatische beweging is er zelfs sprake van Roomse invloeden, erkenning van de RK priesters, etc.

De evangelische kerken en gemeenten zijn ook te divers om dit zo te kunnen stellen. Wel kan vastgesteld worden dat diverse evangelicale gemeenten véél overeenkomsten vertonen met de vroege opwekkingsbewegingen, er een streven is binnen sommige van deze kringen om als gemeente samen te komen op een manier zoals de eerste gemeenten dat deden etc. en men in leer en leven hier een voorbeeld aan neemt. De evangelicale gemeenten en kerken kunnen daarom óók niet simpelweg als protestantse stroming worden aangeduid naar mijn mening. Zij is daarvoor té divers in opvattingen, leer en leven, en in structuur.

De Reformatie

In deze beschrijving kan ik slechts de hoofdlijnen noemen. De geschiedenis van de Reformatie is in vele boeken uitgebreid beschreven en ik verwijs dan ook hiernaar voor verdere studie. Onderstaand probeer ik daarom de kern weer te geven van de geschiedenis van de Reformatie.

Luther, Calvijn, Zwingli.

De Reformatie, zo wordt door nagenoeg iedereen gesteld, is begonnen met Luther. Hij wordt vaak afgeschilderd als een (eenvoudige) monnik, maar dat doet Luther géén recht. Hij was geboren in 1483, in Eisleben. Na zijn rechtenstudie -welke hij in bijzonder korte tijd afrondde- besloot hij in 1505 plotseling het klooster in te gaan. In 1508 kwam Luther tot geloof, na het lezen in de Romeinenbrief waar hij ontdekte dat men slechts uit geloof diende te lezen. Alle zelfkastijding, dogma's van de kerk etc. konden een mens niet helpen. Luther formuleerde zijn drie "Sola's": Sola Fide, Sola Gracia, Sola Scriptura: alleen Geloof, alleen Genade, alleen de Schrift. Op 31 oktober 1517 spijkerde Luther zijn bekende 95 stellingen op de deur van de kerk in Wittenberg. De Reformatie was geboren.

Luther was in eerste instantie in het geheel niet van plan een nieuwe kerkelijke stroming te starten. Hij wilde de kerk re-formeren, van binnen uit veranderen of herstellen. Dit bleek onmogelijk -de kerk in die tijd had daar uiteraard geen oren naar- en daarom maakten de protestanten onder Luther zich vrij van het juk van de RK kerk. Daarbij werd Luther gesteund door de (Noordelijke) Duitse adel en vorstenhuizen. Rond 1540 was heel Noord-Duitsland inclusief de adel inmiddels 'Luthers' geworden. De paus (Paulus III) vond dit uiteraard onverteerbaar en schakelde Karel V in, en bood hem een leger aan om de noordelijke, Lutherse, staten weer onder de RK overheersing te brengen. De paus verklaarde (ook) deze oorlog tot 'kruistocht'. Ondanks de pauselijke inspanning werd de oorlog (1546-1555) niet gewonnen. Na negen jaren sloten de noordelijke staten en Karel V een vredesverdrag in Augsburg en werden de Lutheranen erkend. Dat gold echter alleen voor dat gebied van Europa, zoals we verder zullen zien, het betekende absoluut niet dat de RK kerk nu godsdienstvrijheid in andere landen toestond.

Naast Luther waren er ook anderen die de reformatie, in andere landen, gestalte gaven. In Zwitserland: Zwingli en (later) Calvijn, die vanuit Frankrijk naar Zwitserland was gevlucht. Hun reformatie kende een verdergaand karakter en vanuit hun hervormingen ontstond(en) de Reformatorische kerk(en). Zwingli was er van overtuigd dat de Bijbel de enige bron was waaruit de kerk moest putten. Reeds in 1525 accepteerde het stadsbestuur van Zurich zijn opvattingen als de juiste. Geleidelijk aan werden de mis, het celibaat, beeldenverering etc. uitgebannen en werd de Bijbel als énige grondslag geaccepteerd. Calvijn -in 1533 tot de overtuiging gekomen dat de Reformatie van Zwingli de juiste opvatting was- sloot zich bij de gelovigen in Zwitserland aan. Hij stichtte een Academie in Geneve, waar vele predikanten en leraren van naam studeerden.

In Nederland begon de reformatie vroeg. Lutheranisme en Calvinisme vonden brede ingang in Nederland en er waren daarnaast ook al talrijke gemeenten en groepen van ana-baptisten. Tussen 1513 en 1531 verschenen er maar liefst vijftientig (!) verschillende Nederlandse Bijbelvertalingen in het Nederlands, Vlaams en Frans. Aangezien de Nederlanden onder het bestuur van Karel V viel kon actie vanuit de RK kerk niet uitblijven. Namens de paus verbood Karel V in 1522 alle Lutherse geschriften en stelde de inquisitie in. In 1525 verbood hij "religieuze bijeenkomsten waarin de Bijbel werd gelezen" en in 1546 verbood hij het in bezit hebben of drukken van Bijbels. In 1535 vaardigde hij een wet uit die in het bijzonder de ana-baptisten hard trof. Alle ana-baptisten dienden "te worden omgebracht door het vuur", met andere woorden: ze werden op de brandstapels gezet en levend verbrand. Philips de IIe, zoon van Karel V, was zo mogelijk nog fanatieker en met hulp van de orde van de Jezuiten vervolgde hij in de Nederlanden de gelovigen ongemeen hard. Méér dan honderdduizend Nederlanders vonden de dood. In 1609 -na onmenselijk lijden- werden de Nederlanden onafhankelijk. Het noordelijke deel werd protestants, het zuidelijke (België) bleef Katholiek.

Contra Reformatie.

In minder dan 50 jaar was het grootste deel van Duitsland, Zwitserland, Nederland, Scandinavië en Engeland en vele andere delen van Europa bevrijd van het juk van Rome. De Reformatie was breed doorgedrongen. Dit was een enorme slag voor Rome en de RK kerk organiseerde de contra-Reformatie. Onder leiding van de Jezuïeten (inquisitie) werden grote delen van Europa weer onder de invloed van Rome gebracht en alle sporen van protestantisme werden er (letterlijk) uitgeroeid: Zuid-Duitsland, Bohemen, Oostenrijk, Hongarije, Polen, België en Frankrijk. De oorlog werd namens de paus gevoerd door Karel V, Philips II, Ferdinand II (van het huis van Hapsburg, een adellijke familie die altijd zeer Rooms-gezind is geweest), e.a. Door heel Europa heen werden oorlogen gevoerd in de honderd jaar die volgden na de Reformatie. Oorlogen geïnitieerd door de kerk van Rome. Oorlogen die méér slachtoffers hebben gemaakt dan alle Romeinse keizers bij elkaar!

Protestantse vervolgingen

Zoals we tussen de regels door al konden lezen waren de reformatoren ook politiek actief, met name Calvijn is hier een bekend voorbeeld van. Maar ook Luther en Zwingli kregen steun van de wereldse heersers. Men kan hier er van uit gaan dat deze heersers dit deden omdat zij zelf ook een geestelijke ommekeer hadden doorgemaakt en daarom deze zaak -de Reformatie- steunden. Maar dat is in lang niet alle gevallen zo.

Zo leren we in Nederland op de lagere scholen dat Wilhelmus van Nassau de Nederlanden te hulp schoot tegen de Spaanse overheersing (dit was dus een overheersing en oorlog in opdracht van Rome) en zo de godsdienstvrijheid bevocht voor 'ons Nederlanders'. Maar, waarom was een man van Duitse adel bereid deze strijd in de Lage Landen te voeren? Welke belangen had hij hier in? Zag hij het als een roeping? Nee, helaas was zijn drijfveer heel wat minder nobel dan wij over het algemeen denken; hij kreeg er voor betaald.

Misschien dat religieuze motieven ook een rol speelden aangezien hij een protestant was (wie had anders deze strijd willen voeren tegen de kerk van Rome en haar vazallen?), maar de hoofdreden was dat Wilhelmus en zijn familie geld geboden kregen en daarvoor te strijde trokken. Het resultaat is dat uit de familie van Oranje Nassau het Koningshuis in Nederland is voortgekomen. Wel moet vermeld worden dat dit een protestants Koningshuis is dat er voor gezorgd heeft dat in de Nederlanden er vrijheid van Godsdienst is.

Een ander voorbeeld is het feit dat de Koning van Zweden zich mengde in de godsdienstoorlog (eerder) tussen de Hapsburgers (namens de paus) en de noordelijke Duitse staten. Dit omdat de val van de noordelijke Duitse staten zou betekenen dat ook Zweden zou 'vallen'. De Zweedse Koning steunde de noordelijke Duitse staten waardoor deze de overwinning behaalden. Wat was zijn drijfveer, bescherming van het protestantse gedachtegoed? Wellicht, het zal een rol hebben gespeeld. Maar belangrijker zal een politieke drijfveer zijn geweest: als Zweden (weer) onder de RK heerschappij zou komen zou hij als machthebber hebben afgedaan of op zijn minst weer zuchten onder het RK juk en politiek en financieel hier zwaar onder lijden.

De politiek steunde de Reformatie. Soms zeker uit overtuiging, maar vaker vanwege andere motieven: macht en geld. De Lutherse kerk en andere protestantse kerken werden, zoals voorheen de RK kerk dit was, de staatsgodsdienst. De "godsdienstvrijheid" was dan ook maar relatief. Men mocht Rooms blijven (met allerlei beperkingen) of protestant zijn. Andere overtuigingen werden vervolgd. Zoals we eerder zagen werd ook hier de vervolgte de vervolger. De ana-baptisten, mennonieten (doopsgezinden), arminianen etc. werden door de protestanten vervolgd, verdreven en soms zelfs vermoord. Een geschiedschrijver die ik hierover raadpleegde bestond het om "de paar honderd gevallen" in vergelijk met de "miljoenen slachtoffers van Rome" incidenten te noemen. De vraag is echter of het inderdaad slechts een "paar honderd gevallen" zijn geweest. Los daarvan, élk sterfgeval door geloofsvervolgning -zeker vanuit mensen die de Schrift zo hoog in het vaandel leken te hebben en daarom als broeders werden beschouwd- is er één te veel.

Toch, ondanks de vervolgingen en helaas ook onzuivere politieke en geldelijke drijfveren van de politici en machthebbers die deze Reformatie steunden, moet vastgesteld worden dat de Reformatie eindelijk licht bracht in de duisternis. Gods Woord werd weer in de handen van het volk gegeven en het Woord werd en mocht weer gelezen worden. Met grote gevolgen! Miljoenen mensen leerden wie Jezus Christus werkelijk was! De Reformatoren zelf kunnen we nauwelijks verwijten dat de machthebbers hun ideeën gebruikten en zelfs misbruikten voor eigen gewin. Zij hebben gedaan wat de Bijbelse opdracht was: het Woord van God brengen aan en naar de mensen.

Bijbel

Wanneer we kijken naar de opwekkingen en de Reformatie zien we dat God zijn Gemeente nooit loslaat. Een ieder die het Woord van God opent ontdekt de waarheid. Het Woord van God keert nooit leeg terug, zo zegt de Schrift. De RK Kerk heeft met succes meer dan duizend jaar de Bijbel verduisterd, slechts een enkeling kon er toegang toe krijgen, maar nooit kunnen doen verdwijnen. Wannéer men de Schrift opende bleef dit nooit zonder resultaat! Luthers' bekering was het gevolg van het openen van de Schriften! De opwekkingen onder Wyclif en Hus waren het gevolg van het ter beschikking stellen van de Bijbel aan het volk. De ana-baptisten, Waldenzen, Katharen. De kerkelijke machthebbers wisten als géén ander dat bezit van de Bijbel betekende dat men kon lezen en ontdekken wat de Waarheid was, dat de mensen zouden doorzien dat wat de kerk van Rome deed, het corrupte en op macht beluste systeem, niet door de beugel kon. Dáárom was het niet toegestaan de Bijbel in bezit te hebben of te lezen, laat staan te vertálen in de volks- of landstalen! De Bijbel is een machtig wapen in de strijd tegen de duisternis en zijn dienaren.

Er zijn in de loop van de eeuwen talloze Bijbelvertalingen verschenen. Bijna iedereen op deze wereld kan de Bijbel in zijn eigen taal lezen. In de laatste eeuwen is, doordat de Bijbel openging, het belang van de Boodschap meer en meer doorgedrongen. Evangelisatie werd voortvarend ter hand genomen en het Christendom is (nog steeds) de grootste godsdienst van deze wereld.

Des te opvallender dat de zwaarbevochten vrijheid de laatste decennia losgelaten is dat wil zeggen: de Bijbel is, met name vanuit de protestantse kerken en haar geestelijk leiders losgelaten en bekritiseerd. Het belang van Evangelisatie wordt niet meer gezien, integendeel! Het eens zo machtige Woord van God dat miljoenen, zo niet miljarden, levens veranderde wordt nu gezien als 'achterhaald', 'niet meer van deze tijd', etc. Met name de "Wereldraad vna Kerken" heeft hierin een zéér dubieuze rol in (gehad). Wat dat betreft is in Europa de Bijbel weer dichtgedaan. Nu niet door geweld maar door de geest van "verlichting", de menselijke gedachte dat God niet nodig is, dat we als mensen het zélf wel kunnen en de wijsheid in pacht hebben. De gedachte die indertijd al leidde tot de val van de Mens, in het Paradijs.

Aan de andere kant is daar de vroom klinkende "eucemene", de samenwerking tussen de kerk van Rome, de protestantse kerken en zelfs de Islam wordt benaderd en in de armen gesloten. Wie de Bijbel kent en gelooft, weet dat dit alleen mogelijk is wanneer de Bijbel gesloten blijft! In Evangelische kringen "gaat men zo ver niet"? Maar de "eucemene van het hart" welke de laatste jaren populair is geworden beoogt ten diepste hetzelfde. Daarmee wordt weggedaan wat in al die eeuwen met zoveel bloedvergieten is verkregen: vrijheid van belijden, vrijheid om de Bijbel te lezen en te geloven dat wat

het Woord van God ons leert; dat er slechts één weg is tot behoud en dat is: geloven in de Here Jezus Christus als verlosser en zaligmaker. Op zich is het echter wel verklaarbaar als we, ook als protestanten en evangelicalen denken vanuit het 'systeem'; het klerikale en kerkelijke denken. Het systeem dat "kerk" heet en niet het organisme dat Gemeente heet en waarin de Bijbel centraal staat.

We hebben nog steeds de vrijheid te lezen in dit Woord van God, we hebben nog steeds de vrijheid dit Woord en de Boodschap van Redding en Verlossing te prediken. We hebben de vrijheid dit Woord tot ons te nemen maar dóen het niet! We hebben "geen tijd". We vinden de "verhalen niet meer aansluiten op onze beleving". Vele andere excuses worden aangevoerd om het Woord niet meer te lezen, onderwijzen en verkondigen. Dit Woord van God, waarvoor in al die eeuwen miljoenen mensen het leven hebben gelaten, daar hebben wij "geen tijd" meer voor, omdat we liever gaan sporten, recreëren, "ontspannen" (middels het kijken van programma's en shows die draaien om het vergaren van miljoenen euro's en waar in God's naam gelasterd wordt?) voor de Televisie.... En dan vinden we het vreemd dat de kerken leeglopen? Als we de Bijbel gesloten houden en zélf geen "zoutend zout" meer zijn? Het is mijn stellige overtuiging dat een gelovige of beter een Gemeente die de Schriften opent, hieruit leeft en leert, opwekking zal zien. Dat daar, juist daar, de Here Jezus weer grootgemaakt zal worden en Hij dagelijks zal toevoegen aan de kring van hen die behouden worden. Waar het Woord van God opengaat zullen mensen in beweging komen en hun zonde belijden. Daar zál opwekking komen!

Waaróm hebben mensen het leven gelaten voor het Woord van God? Alles wat ze hadden er voor gegeven ja zelfs hun leven? Omdat het hun álles is en wás. Zij ontdekten dat dit Woord van God hen de weg tot eeuwig leven wees, de verlossing van de zonde bood!

Goddelijke opdracht

Deze cursus stelt het Woord van God centraal. En niet zonder reden. Wij geloven en hebben ervaren dat het Woord van God nieuw leven geeft. Waar de Bijbel opengaat, zo leert de geschiedenis ons duidelijk, moet de anti-Christelijke geest wijken. Waar de Bijbel onderwezen en van harte geloofd wordt, kan de satan géén stand houden. Christus Jezus is daar de Overwinnaar!

Aan de Gemeente te Filadelfia liet de Here Jezus door zijn dienaar Johannes -die zelf een geliefd discipel was en ook vele anderen tot grote kennis, inzicht en leiderschap opvoedde- schrijven:

"Ik weet uw werken: zie, Ik heb een geopende deur voor uw aangezicht gegeven die niemand kan sluiten; want gij hebt kleine kracht, maar gij hebt Mijn Woord bewaard en Mijn naam niet verloochend." (Openbaring 3:8)

Al hebben we in de ogen van de mensen "kleine kracht", als we het Woord van God bewaren en Christus Jezus niet verloochenen kan niemand maar dan ook helemaal niemand ons schade berokkenen. We zijn in Zijn hand geborgen. We zullen voor eeuwig met Hem zijn, de deur die Hij is, die Hij persoonlijk geopend heeft (vgl. Johannes 10:7-9) en waarvan we weten door Zijn Woord kan niet meer gesloten worden als we éénmaal dat Woord in ons hart hebben gesloten. Zijn Woord is waarheid. Dat is de les die de geschiedenis ons leert en bevestigt!

bronnen (onder andere):

- Handelingen der Gemeente, R.H. Matzken
- Halley's Bible Handbook / Church History
- Ages8 Digital Library – diverse boeken.